

NÁLEZ PÍSEMNOSTÍ PLATIDEL Z LET 1626–1926 V KOSTELE SEDMIBOLESTNÉ PANNY MARIE V PARDUBICÍCH

Petr VOREL

Na podzim roku 2002 probíhala rozsáhlá rekonstrukce kostela Sedmibolestné Panny Marie (tzv. Kostelíčka),¹⁾ ležícího v prostoru někdejšího Bílého předměstí, východně od historického jádra městské památkové rezervace v Pardubicích. V souvislosti s opravou střešní konstrukce a krytiny byl dělníky stavební společnosti Loučka s.r.o nalezen v říjnu 2002 válec ze železného 0,7 mm silného plechu o délce 31 cm a průměru 8 cm, uzavřený na obou koncích kovovými víčky. Válec mírně poškozený oxidací byl natřen světlou hnědočervenou barvou.

Po otevření válce (oddělením jednoho z uzavíracích víček) byl v něm zjištěn soubor papírových a kovových předmětů, čítající celkem devět rukou nebo psacím strojem psaných písemností různého (většinou památního) obsahu z let 1766-1926 (včetně opisu starší nedochované listiny z roku 1710), jeden tištěný leták z roku 1863, deset kusů papírových platidel z let 1848-1860 a obsáhlý soubor drobných kovových předmětů (většinou mincí) z let 1626-1925. Konkrétně se jednalo o 46 ks mincí ze slitin stříbra z let 1626-1862, 98 ks měděných mincí z let 1760-1860, 6 ks mincí z obecných kovů z let 1922-1925, jeden cínový jetton z přelomu 18.-19. století, jeden mosazný jetton z poloviny 19. století a tři drobné svátostky z obecných kovů.

1) Historický vývoj tohoto církevního objektu shrnuje J. Sakař: Dějiny města Pardubic nad Labem, díl IV/1, Pardubice 1928, s. 94-98. V populární formě dějiny „Kostelíčka“ stručně vylíčil V. Metelka: Kostel Sedmibolestné Panny Marie v Pardubicích, Zprávy Klubu přátel pardubicka 1981, č. 4, s. 89-91; ze starších prací viz J. Nechvíle: Filiální chrám Sedmibolestné P. Marie, Method VII, 1886.

**Kostel Sedmibolestné Panny Marie na Bílém předměstí v Pardubicích.
Stav v době rekonstrukce dne 13. listopadu 2002.**

Zjištěný písemný i hmotný materiál dokládá jednak samotné stavební úpravy střechy kostela Sedmibolestné Panny Marie, jednak přináší i zajímavý autentický materiál, dokumentující historický vývoj celého města. Z dochovaných písemností vyplývá, že záznamy byly v různém rozsahu doplňovány do schránky,²⁾ umístěné v krovu kostelní věžičky, celkem pětkrát, a to v letech 1710, 1766, 1837, 1863 a 1926.

1) Nejstarší pamětní zápis byl vložen do věže hned v souvislosti s dokončením stavby v roce 1710. Originál této písemnosti se nedochoval; její

2) Schránka ve tvaru plechového válce, objevená roku 2002, byla zřejmě vytvořena v souvislosti s uložením písemností roku 1926. Podoba případných starších schránek není známa.

znění však známe z opisu, pořízeného o 56 let později.³⁾ Obsahuje úvodní oslavnou formuli, přehled soudobých významných představitelů státu a církve, tj. císaře Josefa I. (1705-1711) a papeže Klementa XI. (1700-1721), a také místních hodnostářů: děkana Augustina Synetia, primátora Martina Kutnohorského a hejtmana panství Františka Květoně z Rozenvaldu, který provedl položení základního kamene. Připojen je i seznam všech konšelů; listina v závěru připomíná i pardubického měšťana Jakuba Štrosse, hlavního fundátora celé stavby. Původní předloha byla zřejmě poškozena, proto jsou chybějící pasáže textu vyznačeny několika tečkami. Na závěr je připojena stručná pasáž, popisující tíživé hospodářské poměry. Samotný zápis datuje dokončení kostelní věžičky a její ozdobení hvězdou ke dni 20. července 1710; tento den nebo krátce po něm byl zřejmě pamětní zápis vyhotoven.

2) Schránka s pamětním spisem byla zřejmě poprvé otevřena při opravě kostelní střechy v roce 1766. Starý text z roku 1710 byl přepsán na nový papír a doplněn vlastním záznamem, který je svou strukturou podobný předchozímu textu.⁴⁾ Shody křestních jmen vládnoucího císaře Josefa II. (císařem 1765-1790) a papeže Klementa XIII. (1758-1769) autor využil k sestavení slovní hříčky. Text obsahuje jména místních kněží (děkan Jan Nepomuk Reich, kaplani Jan Löve a Jindřich Jaroška) a členů městské rady (primátor Josef Kincl a jedenáct konšelů). V závěru je připojena velmi silná kritika soudobých hospodářských poměrů, odrážející stále se zvyšující daňové zatížení a škody, způsobené dlouhými válkami na počátku vlády Marie Terezie.⁵⁾ Jako ukázka bídných „měděných časů“ byly do schránky vloženy soudobé měděné kreditní mince (zaváděné od roku 1760),⁶⁾ kon-

3) Viz níže v edici č. 1a. V edici je latinský text transliterován včetně drobných gramatických nepřesností, které vznikly zřejmě při opisu textu.

4) Viz níže v edici č. 1b. Tento text obsahuje i chronogram, který však nedává hodnotu 1766 ani 3532 (tj. 2x1766). Za laskavé přehlédnutí editovaných latinských textů děkuji PhDr. Tomášovi Jiránkovi, PhD. z Katedry historických věd Fakulty humanitních studií Univerzity Pardubice.

5) O vývoji kostela Sedmibolestné Panny Marie v mezidobí od jeho vybudování (1710) do dočasného ukončení jeho církevní funkce a prodeje pardubické obci (1786) není dosud mnoho známo. O rozsáhlejší opravě objektu v roce 1766 jsme však zpraveni i přímo z pramenů městské provenience, protože na rekonstrukci toho roku přispíval pardubický magistrát v dubnu 1766 výtěžkem ze zvláštní pivní várky, viz *D. Vorlová* (ed.): *Compendium memorabilii královského komorního města Pardubic* (Edice rukopisu Františka Červenky z roku 1811), svazek I., Pardubice 1996, s.č. 273, s. 79-80.

6) Viz níže v seznamu příložených předmětů č. 48-52.

krétně pět mincí nízkých nominálů z let 1760-1765. Mince byly zabaleny v samostatném papíru s nápisem „peníze od roku 1766“. Díky zvláštnímu uložení a díky tomu, že byly z peněžního oběhu vyňaty krátce po svém vyrobení, se těchto pět mincí dochovalo ve výborné kvalitě, která není u drobných měděných mincí z této doby běžná. Z celého souboru platidel, nalezených v oné schránce, má proto těchto pět mincí (uložených paradoxně se záměrem doložit špatnou ekonomickou situaci oné doby) největší historickou hodnotu.

3) Další otevření schránky s písemnostmi a mincemi je doloženo v roce 1837. Tehdy nebyl doplněn žádný další písemný materiál ani mince; pardubický měšťan Jan Stumpf pouze doplnil na zadní stranu listiny z roku 1766 poznámku, že text pamětního spisu četl a opsal si jej. Drobnou poznámku připojil i František Čihák, který tehdy opravoval kostelní věžičku.⁷⁾

4) Nejvíce písemného materiálu i vložených předmětů pochází z roku 1863, kdy došlo k rozsáhlejší opravě střešní krytiny a také ke znovuobjevení schránky, ve které se tehdy zřejmě nalézal jen papírový dvojlist z roku 1766 (obsahující i opis textu z roku 1710 a poznámky z roku 1837) a pět měděných mincí z let 1760-1765, zabalených v papíru. Tento nález inspiroval pardubickou kulturní veřejnost k vytvoření podobnější dokumentace o své vlastní době. Tyto materiály vznikly aktivitou tří osob: pardubického děkana Jiřího Viléma Kupky, tesařského mistra Jana Čiháka a pardubického obchodníka Jana Picka.

**Podpis pardubického děkana Jiřího Kupky na listině z roku 1863
(viz níže v edici č. 4b).**

7) Viz níže v edici č. 1c a 1d.

D)

Hlavním iniciátorem uložení písemností do věže byl zřejmě pardubický děkan Jiří Kupka, jehož rukou jsou psány hlavní texty. Písemnosti, pořízené děkanem Kupkou, měly zčásti retrospektivní charakter.

a) Nejprve dal svému kaplanu Janu Šádkovi přeložit z latiny do češtiny obsah písemností z let 1710 a 1766.⁸⁾ Šádkův překlad, datovaný 30. července 1863, není přesný, v dílčích pasážích dokonce zavádějící;⁹⁾ část textu je navíc v překladu zcela vynechána.

b) Dalším textem, pořízeným děkanem Kupkou, je opis listiny papeže Pia IX. z 21. 11. 1851, kterou byly kostelu Sedmibolestné panny Marie uděleny rozsáhlé odpustky. Kromě opisu latinského textu nechal děkan pořídit i její český překlad a připojil i komentář, dokládající zásluhy jeho předchůdce Jana Nivelda (v jiných pramenech psáno Nywelt nebo Nývlt)¹⁰⁾ o udělení této listiny.¹¹⁾

c) Rukou děkana Kupky je psán i text oficiálního pamětního spisu, vkládaného do schránky jménem pardubické městské rady.¹²⁾ Tento text není datován; vznikl však v době mezi 25. červnem a 31. červencem 1863.¹³⁾ Obsah tohoto spisu je zajímavý především krátkým, ale výstižným hodnocením tří hlavních vynálezů, které změnily život v 19. století: železnice, telegraf a fotografie. Následují (stejně jako v textech z let 1710 a 1766) jména stávajícího císaře Františka Josefa I., papeže Pia IX a místních církevních hodnostářů: královéhradeckého biskupa Karla Hanla, pardubického děkana Jana Viléma Kupky a jeho kaplanů Františka Nováka a Jana Šádka. Autoři pamětního spisu považovali za vhodné uvést i jméno posledního hejtmana pardubického panství Josefa Kotowice, který byl však již po prodeji velkostatku mimo službu. Přehled všech členů městské rady (starosty Václava

8) Viz níže v edici č. 2.

9) Například dataci „*die XIII Mensis Octobris Festo Chori S. Calixto Papae Sacra*“ překládá jako „14. října za papeže Kalixta“, i když je zde míněn jen svátek sv. Kalixta papeže, tj. 14. říjen; funkční označení hejtmana panství Františka Květoně z Rozenvaldu chybně uvedl jako „krajský“ (tj. krajský hejtman, což byl úředník státní správy) apod.

10) Tento kněz byl zakladatelem nejstarší pardubické farní kroniky, založené roku 1846. Její originál je dnes uložen na Arciděkanství Pardubice.

11) Viz níže v edici č. 3a až 3c.

12) Viz níže v edici č. 4a.

13) Obsahuje již zmínku o prodeji pardubického velkostatku, ke kterému došlo 25. června 1863, viz J. Sakař: *Dějiny Pardubic nad Labem I*, s. 225. Termín „ante quem“ je dán datací Kupkova přípisu, datovaného 31. 7. 1863.

Milí spoluobčané!

Známo Vám všem, že městský výbor se nyní zasazuje o to, aby pro vyšší realku, kteráž se počátkem příštího školního roku v Pardubicích otevře, potřebnou přiměřenou budovu vystavěl.

O tom, že se má realka vydržovati, byl Vám ráduj a nyní také již od vysokého c. k. ministeria ode dne 2. dubna b. r. č. 3300 stvrzený přehled a rozpočet podán, z něhož jste se přesvědčili, že se nebude jednat o žádné připlácení z kapsy měšťanstva.

Stavba školní budovy v Pardubicích jest věci nutnou a nevyhnutelně potřebnou i tenkrát, když by se vyšší realka zde nezřídila, jelikož jak každý ví, nynější školní místnosti pro stávající třídy nižší reálné, hlavní a divět školy nepostačují, a dvě třídy hlavní školy již v soukromých domech v podruží se nacházejí. Podnikne-li pak obec stavbu budovy pro realku, nabude tím spolu též místnosti pro hlavní školu, tak že budou všechny třídy se moci ve školním stavení umístiti, při čemž město nájemné z dotčených dvou tříd školních, kteréž asi 300 zl. obnáší a tedy jistinu aspoň 6000 zl. vyzaduje, ušetří.

Že jest stavba vyšší realky možná, a nabytí se tím jmení jednotlivců násilí činilo a město do dluhů upadlo, toho budíž Vám, milí spoluobčané, následující rozpočet důkazem.

Budova se vším příslušenstvím bude po přehlednutí stavebního plánu a rozpočtu dle skutečných zdejších cen materialu a platu řemeslnických a delnických státí celkem 56,000 zl. r. č.

Techto 56,000 zl. bude zapraveno z následujících:

1. Z příspěvků, kteréž dobročinní a slechetní měšťané a dobrodinec pardubští dobrovolně na stavbu věnovali se uvolili; ty obnáší již nyní, ač mnozí zajisté ještě přibudou a někteří, jak laskavě slíbili, své příspěvky ještě zvýší	9000 zl. r. č.
2. Z příspěvků k tomu účeli již v pražské spořitelně uložených	1300 zl. „
3. Z příspěvku uloženého v pardubické záložně	360 zl. „
4. Ze státních obligací v městských důchodech uložených bude se věnovati na stavbu	12,000 zl. „
5. Od venkovských obcí přislíbeno dovážení materialu zdarma, čímž se ušetří více než	2000 zl. „
6. Od okolních měst a obcí, nemohoucích se v dovážení zúčastniti, peněžité příspěvek	1500 zl. „
7. Z dobročinné lotterie, příspěvků od vysokorodých slechticů a j. nejméně	2000 zl. „
8. Z pozemků obecních až posud nenajatých tříleté nájemné	3000 zl. „
9. Z výnosu pivního krejcaru za letošní rok	1700 zl. „
10. Z pivního krejcaru v následujících třech letech, po odražení částky na služné učitelů ustanovené	4200 zl. „
11. Když se dříví, které na některých místech v městských lesích již přestálé jest, na stavbu upotřebí, ušetří se výloha za stavební dříví	10,000 zl. „
12. Když obec sama cihly delati a páliť dá (což se již děje) ušetří se při velikém počtu cihel ku stavbě potřebných zajisté nejméně	2000 zl. „

Uhrnem 49,060 zl. r. č.

Zbývá tedy pouze ještě 6940 zl., kteréž při horlivé snaze městského zastupitelstva bude možno zajistit během tří let, pokud bude stavba trvati, opatřiti z nějakého pra-

Tištěný leták z roku 1863 s přehledem nákladů na stavbu budovy pardubické realky a s výzvou k peněžní sbírce (zmenšeno, původní rozměr 33 x 21 cm).

mene mimořádných příjmů, tím spíše, jelikož v uplynuté právě době hlavní stavby a opravy v městském pivováře, v radnici a na mostech se vykonaly a nových jiných větších staveb v nejbližší době očekávati není.

Přesvědčili jste se tedy, milí spoluobčané, že jest stavba možnou, aniž by Vám neb obci byla břemenem. Byli jste tázáni, má-li se vyšší realka zde zříditi, uznali jste důležitost tohoto ústavu, za který Vás bude potomstvo zehnatí, svolili jste všickni o-hromnou většinou.

Nenechmež sobě tedy ujíti příležitosti, která se nám právě naskytuje ku zřízení vyšší realky, neodvracujme tolik šlechtné pomoci od dobročinných dobrodinců města našeho, abychom později nemusili naríkati na to, že jsme pravý čas promeškali, jako se to již v jednom pádu stalo. I potomstvo by na nás musilo naríkati, kdybychom tuto příhodnou dobu promeškali. Brzy bychom spatřili, kterak některé ze sousedních měst, třeba i menšími peněžitými prostředky vládnoucích, vyšší realky od nás opominuté se chápá a pozdě bychom pak toho těžce zeleli.

Nuže tedy s pomocí Boží chutě ku práci, řídme se heslem milovaného zeměpána našeho a doufejme, že „Spojenými silami“ vše nám se vydáří.

Rada a výbor města Pardubic.

Účinnost 28.000 zl. jako záručka a nákladů.

1. N. příprava, řízení, dohledání a zřízení městské a dobročinné knihovny; 20000 zl.
2. N. příprava a tovaryšství v městské knihovně; 13000 zl.
3. N. příprava a tovaryšství v městské knihovně; 300 zl.
4. N. příprava a tovaryšství v městské knihovně; 13000 zl.
5. N. příprava a tovaryšství v městské knihovně; 2000 zl.
6. N. příprava a tovaryšství v městské knihovně; 2000 zl.
7. N. příprava a tovaryšství v městské knihovně; 2000 zl.
8. N. příprava a tovaryšství v městské knihovně; 2000 zl.
9. N. příprava a tovaryšství v městské knihovně; 2000 zl.
10. N. příprava a tovaryšství v městské knihovně; 2000 zl.
11. N. příprava a tovaryšství v městské knihovně; 10000 zl.
12. N. příprava a tovaryšství v městské knihovně; 2000 zl.

Účinnost 48.000 zl.

Bubeníka a členů „městského výboru“) je poprvé uveden v podobě vlastnoručních podpisů a v některých případech i včetně adresy. Mezi podepsanými členy městského výboru byl tehdy i JUDr. Jan Žák, poslanec zemského sněmu. Za členy městské rady připojili podpisy i někteří další úředníci.

d) K tomuto oficiálnímu textu připojil ještě děkan Kupka sám za sebe další doplňující zápis, týkající se pardubického školství, neboť tuto záležitost, spojenou s budováním nové místní reálky, vnímala pardubická veřejnost po právu jako velmi důležitý impuls dalšího kulturního vývoje města. Tento Kupkův text doplnil i seznam patnácti pedagogů v čele s ředitelem Janem Chmelíkem, vyučujících tehdy na reálce a na hlavní škole. Jeho přípisek je datován 31. července 1863.¹⁴⁾ Děkan Kupka zřejmě přiložil i soudobý leták z roku 1863, týkající se výstavby pardubické reálky a shromažďování finančních prostředků (viz obrázek na s. 330-331).

II)

Schránka s písemnostmi však nebyla do věžičky kostela vložena hned po vyhotovení oficiálního pamětního spisu, ale několik dní se nalézala u tesařského mistra Jana Čiháka,¹⁵⁾ který spolu s klempířským mistrem Josefem Budínským prováděl opravu věžičky. Z kontextu není zřejmé, zda byl zmíněný tesařský mistr Jan Čihák (* 1828) nějak příbuzný s tesařem Františkem Čihákem, který stejnou věž opravoval v roce 1837. Sám sebe však Jan Čihák označuje za rodáka z Bílého předměstí v Pardubicích, takže

**Podpis tesařského mistra Jana Čiháka na listině z roku 1863
(viz níže v edici č. 4c).**

14) Viz níže v edici č. 4b.

15) J. Sakař: Dějiny města Pardubic IV, s. 423. Jako majitel domu čp. 126 ve Štrossově ulici na Bílém předměstí je uveden Jan Čihák již v roce 1839; vzhledem k datu narození Jana Čiháka (*1828), majitele téhož domu v roce 1863, však šlo v roce 1839 nejspíše o jeho stejnojmenného otce.

příbuznost obou mužů je velmi pravděpodobná; nasvědčuje tomu i shoda řemesla. Snad Jana Čiháka v roce 1863 drobná poznámka Františka Čiháka o opravě věže z roku 1837 inspirovala k myšlence zanechat po sobě také nějakou památku (oficiální pamětní spisy o řemeslnících, kteří opravu prováděli, nehovořily).

a) Jan Čihák nejprve připojil pod Kupkův rukopis krátký nedatovaný text, v němž uvádí sám sebe a klempířského mistra Jana Budínského jako stavební dozor nad opravou kostelní věže. K této stručné zmínce připojili oba mužové své podpisy.

b) Na papíře zbývalo ještě dost místa; Jan Čihák jej proto využil k doplnění vlastního „pamětního spisu“, v němž velmi zajímavým, způsobem hodnotí národnostní, politickou a hospodářskou situaci v Čechách a na Pardubicku. Tento nepodepsaný text, psaný rukou Jana Čiháka, je datován 3. srpna 1863.¹⁶⁾

c) K oficiální listině s pamětním spisem pardubického magistrátu (na který připojili své dodatky děkan Kupka a tesař Čihák) považoval Jan Čihák za vhodné vložit ještě zvláštní vlastní dokument, ve kterém přesně popsal, kdo na opravě kostelní věže konkrétně pracoval. Neopomněl připojit kritiku řemeslnické konkurence a také údaj o tom, že opravu střechy prováděl na vlastní náklad. Vedle samotného Jana Čiháka tuto listinu podepsal ještě místní policejní sluha Jan Suchánek.¹⁷⁾

Jan Píček soušed a
měšťan na bílému
grodništi, od Roku 1858.
narozen v Ladske. 1823.

**Podpis pardubického kupce Jana Píčka na listině z roku 1863
(viz níže v edici č. 6).**

16) Viz níže v edici č. 4c.

17) Viz níže v edici č.5.

III.

Iniciátorem vzniku dalších písemností byl pardubický obchodník Jan Pícek. Do schránky v kostele Sedmibolestné Panny Marie připravil vlastní spis, týkající se měnových poměrů v rakouském mocnářství v letech 1849 až 1863.¹⁸⁾ Jeho text, datovaný 3. srpna 1863, obsahuje i komentář k politickým poměrům, ale převažují údaje o vývoji domácí měny. Tento spis i následnou aktivitu Jana Pícka (viz níže) můžeme považovat za nejstarší projev cíleného zájmu o numismatiku a staré mince v Pardubicích, sahající ještě krátce do doby před založením numismatické sbírky na pardubické reálce, iniciované roku 1865 Filipem Šedivým.¹⁹⁾

Jan Pícek, inspirován zřejmě nálezem pěti měděných mincí z let 1760 až 1765 ve schránce s písemnostmi, inicioval mezi pardubickými měšťany shromáždění starých mincí, které měl kdo doma, a jejich uložení v kostelní věži. Sám šel příkladem a daroval dva staré stříbrné tříkrejcare z let 1626 a 1659 a tři měděné mince z let 1816-1851. Dále inicioval sběr, prováděný výše zmíněným klempířským mistrem Josefem Budínským a Josefem Kramářem, při němž pardubičtí sousedé přinášeli „nově běžící a staré památní peníze“. Jan Pícek pak nechal pořádit soupis těchto darů, resp. sami dárči se na podpisový arch vlastnoručně zapisovali a uváděli, jaké předměty darovali. Ve většině případů je tento dar uveden jen počtem mincí a případně jejich kovem (měděné, stříbrné) nebo, šlo-li o peníze platné, jejich nominální hodnotou ve zlatých a krejcarech rakouské měny. Většinu peněz, uložených do schránky, tak nemůžeme přímo identifikovat s jejich dárči. To však v tomto

Čechy, Ferdinand I., mincovna Praha, 3 krejcar 1626 (zvětšeno, skutečný průměr 21 mm). Nejstarší mince v souboru platidel, uložených v pamětní schránce. Daroval Jan Pícek (viz níže v soupisu č.1).

18) Viz níže v edici č. 6.

19) F. Šebek: Počátky numismatického zájmu v Pardubicích (1865-1890), Numismatické listy 27, 1972, s. 77-82.

případě asi ani není na škodu, neboť značná část darovaných „starých památních peněz“ byly bezcenné otřelé, oxidované a poničené měděné mince z konce 18. a první poloviny 19. století, které neměly žádnou hodnotu ani v roce 1863, ani dnes.

Pouze u vzácnějších nebo netypických darovaných ražeb je popis přesnější, pochopitelně také u platných mincí nebo bankovek vyšších hodnot. V soupise je proto na prvním místě uveden dárce nejštědřejší, tedy Jiljí Jahn, který daroval novotou zářící stříbrný zlatník z roku 1860 (č. 26)²⁰⁾ a čerstvě raženou svátostku z roku 1863 z moravského Velehradu (č. 154).²¹⁾ Za ním následuje tehdy šestadvacetiletý Josef Lernet (*1837 v Praze), který daroval papírovou bankovku téže hodnoty z roku 1858. Na zadní stranu darované zlatky Josef Lernet vlastnoručně připsal účel tohoto daru. V následujících desetiletích se tento muž zasloužil o rozvoj sběratelství mincí v Pardubicích a jeho sbírka se stala později součástí rozsáhlé sbírky muzejní.

Morava, Velehrad, svátostka s upomínkou na moravské věrozvěsty Cyrila a Metoděje z roku 1863 (zvětšeno, skutečný rozměr 21,2 x 28,7 mm).

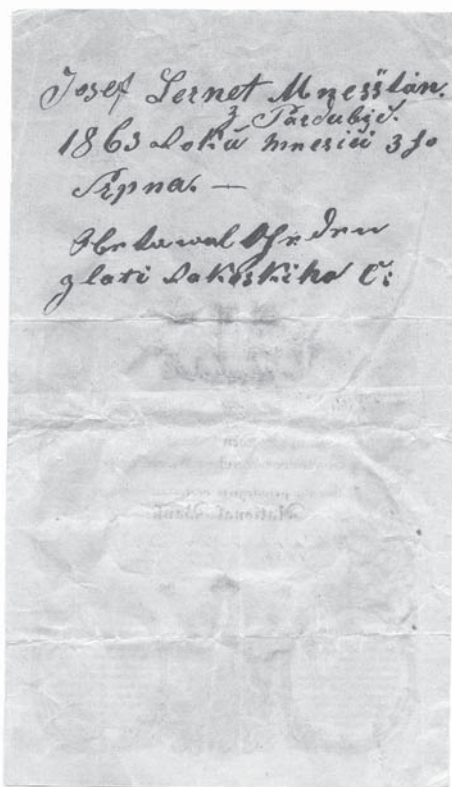
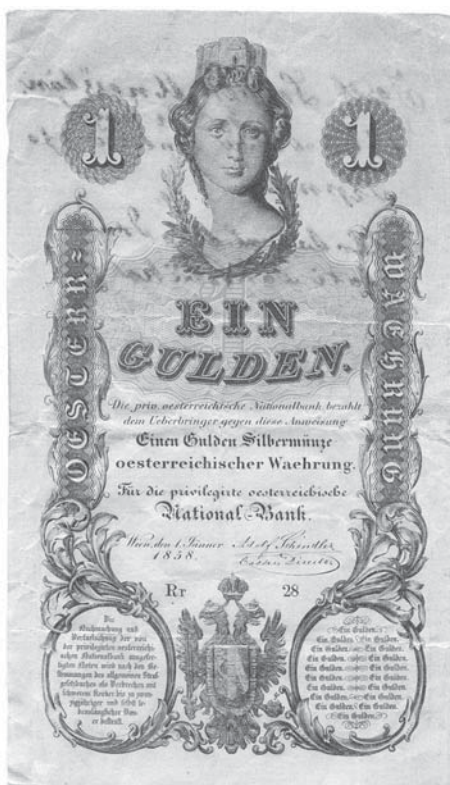
Daroval Jiljí Jahn (viz níže v soupisu č. 154).

20) U platidel, na která se v textu odkazují, uvádím v závorce jejich číslo v seznamu, připojenému k této studii.

21) Ražená oválná svátostka ze světlé mosazi, slabě postříbřená, o rozměrech 21,2 x 28,7 mm (včetně raženého ouška k zavěšení). Na lící straně postavy věrozvěstů sv. Cyrila a Metoděje. Na rubu desítiřádkový nápis: „SV. CYRILL A METHODĚJ APOŠT. SLAVANŠTI PAMÁTKA NA VELEHRAD 1863“.

Za cenný dar byl tehdy pokládán (díky vysokému obsahu stříbra) tolar dalmátského města Dubrovníka z roku 1779 (č. 40),²²⁾ který daroval poslanec zemského sněmu JUDr. Jan Žák. Jako předmět dnešního sběratelského

Rakouské císařství, jednostranná papírová bankovka v hodnotě 1 zlatý rakouské měny (nebo také „rakouského čísla“) s datem 1. ledna 1858, kterou vydala Privilegierte österreichische Nationalbank ve Vídni. Platila v době od 6. 9. 1858 do 31. 12. 1872 (zmenšeno, skutečný rozměr bankovky 125 x 173 mm). Do pamětní schránky ji daroval pardubický kupec Josef Lernet, který zároveň na zadní stranu bankovky perem připsal: „Josef Lernet, měšťan z Pardubic. 1863 roku, měsíce 3^{ho} srpna. – Obětoval jeden zlatý rakouského č.“ (viz níže v soupisu č. 158).

22) W. D. Craig: Coins of the World 1750-1850, Racine 1976, s. 52, č. 9; Davenport John S.: European Crowns 1700-1800, Galesburg 1971, s. 233, č. 1639.

Chorvatsko, Dalmácie, Dubrovník – městská republika, tolar 1779. Mince poškozena hlubokými vrypy, na našem území nebyla zákonným platidlem, ale v roce 1863 představovala značnou hodnotu díky svému obsahu stříbra (zvětšeno, skutečný průměr 40 mm). Dar poslance zemského sněmu JUDr. Jana Žáka (viz níže v soupisu č. 40).

Litý cínový jetton z přelomu 18. a 19. století, tzv. „šekelová medailka“. Jednalo se o napodobení stříbrného šekelu z první třetiny 1. století n.l., tedy platidlo, které měl podle bible Jidáš přijmout za zradu Krista („třicet stříbrných“). Tyto předměty se vyráběly jako komerční zboží a distribuovaly se v rámci stánkového prodeje na poutních místech (zvětšeno, skutečný průměr 30,8 mm; dodatečně proražený otvor). Na lící straně byla tradičně zobrazována větev vavřínu (starozákonní „Áronův keř“), opis v hebrejštině měl znamenat „Svatý Jeruzalém“. Na rubové straně je ztvárněná kouřící obětní nádoba (obvykle kalich, v tomto případě má však tvar empírové vázy), opis v hebrejštině měl znamenat „izraelský šekel“. Dar Františka Marholda (viz níže v soupisu č. 47).

zájmu je však tato mince v důsledku vážného poškození (hrubé vrypy na rubové straně o otřelá strana lící) prakticky bezcenná. Na čelním místě v seznamu dárců je uveden také František Marhold, který daroval cínový jetton, „*mustr těch 30 stříbrných*“, vyráběný nejčastěji odléváním pro stánkový prodej na poutních místech zvláště na přelomu 18. a 19. století (č. 47). Jednalo se o komerčně vyráběný předmět (vydáváný za kopii stříbrného židovského šekelu z první třetiny našeho letopočtu), který měl symbolizovat jeden z biblických „třiceti stříbrných“, za které Jidáš zradil Krista. I když se tedy jedná o jetton s napodobeninami starověkých opisů v hebrejském písmu, byl součástí křesťanských náboženských představ a jeho umístění v pamětní schránce křesťanského chrámu není ničím neobvyklým.²³⁾

Z církevních svátostek se vedle výše zmíněného daru Jiljího Jahna objevuje ještě dar Jana Konečného, italská svátostka s motivem papeže Pia IX. z roku 1854 (č. 153).²⁴⁾ Velmi zajímavá je i drobná mosazná svátostka, pocházející z alpského poutního místa Salette na jihovýchodě dnešní Francie (č. 155).²⁵⁾ Ražba není datována, ale vznikla až po roce 1852, kdy Filibert de Bruillard, biskup z nedalekého Grenoblu, nechal na místě zjevení Panny Marie budovat rozsáhlý chrámový komplex spolu s areálem přilehlých budov pro poutníky, dokončený až v roce 1865.

23) Viz heslo „*Schekelmedaillen*“ in T. Kroha: *Grosses Lexikon der Numismatik*, Gütersloh 1997, s. 410-411.

24) Tato svátostka byla zabalena zvláště v malém kusu papíru s nápisem „Jan Konečný“. Jedná se o raženou svátostku z bílého kovu (kupronikl) o rozměrech 17 x 23,8 mm (včetně raženého ouška k zavěšení). Na lící straně je ztvárněna busta papeže zprava, pod ní šestilistá růžice mezi dvěma tečkami. V horní části opis: „*PIO IX PONT. MAX.*“. Na rubové straně je vyobrazena postava Panny Marie, stojící na srpku Měsíce, plujícího v oblacích; pod Měsícem a po stranách tři drobné hlavičky andílků. Ve výši kolen Panny Marie z obou stran dělený letopočet „*18 54*“. Okolo dvouřádkový neuzavřený opis; vnější část: „*O MARIA CONCEPITA SENZA PECCATO ORATE PER NOI*“; vnitřní část: „*CHE RIGORRIAMO A VOI*“.

25) Ražená oválná svátostka z tmavě zlatavého bronzu o rozměrech 14,8 x 20,5 mm (včetně raženého ouška k zavěšení) s původním kroužkem. Na lící straně vyobrazena hlavní budova chrámového areálu Notre Dame de la Salette, v pozadí alpské vrcholky. V horní části opis „*SANCTUAIRE DE N. D. DE LA SALETTE*“. Na rubové straně vyobrazena scéna zjevení Panny Marie. Dle pověsti se měla 19. září 1846 zjevit v místech dnešního poutního areálu Panna Marie dvěma místním dětem. Na svátostce je vyobrazen jedenáctiletý Maxim Giraud a čtrnáctiletá Melanie Calvatová v okamžiku jejich setkání s Pannou Marií. V pozadí alpské vrcholky. Nahoře opis: „*N. D. RÉCONCILLIATRICE DE LA SALETTE P. P. N.*“.

**Itálie, Vatikán, papež Pius IX., svátostka z roku 1854 s motivem papeže a Panny Marie (zvětšeno, skutečná velikost 17 x 23,8 mm).
Daroval Jan Konečný (viz níže v soupisu č. 153).**

Francie, Salette, bronzová svátostka z mariánského poutního místa; nedatováno, raženo po roce 1852 (zvětšeno, skutečná velikost 14,8 x 20,5 mm). Dárce nelze identifikovat (viz níže v soupisu č. 155).

Na svátostce je vyobrazena jen hlavní budova chrámu Notre Dame de la Salletta bez zadního traktu; svátostka byla tedy zřejmě vyrobena na samém počátku existence tohoto proslulého mariánského poutního místa. Dárce této svátostky však není možné na základě přiloženého soupisu identifikovat.

Zajímavější historické mince daroval především Antonín Czernstein. Podle popisu je možné jím darované mince ztotožnit s třetinou tolaru, vydaného v roce 1692 osnabruckým biskupem Arnoštem Augustem, který zároveň jako příslušník brunšvického panovnického rodu vládl vévodství Braunschweig – Lüneburg – Calenberg (č. 29);²⁶⁾ pod označením „17 x“ můžeme identifikovat barokní patnáctikrejcar Leopolda I. z roku 1678²⁷⁾ (č. 3), neboť tato mince již od konce 17. století platila dle zákonných nařízení nikoli 15, nýbrž 17 krejcarů.²⁸⁾ Mezi zajímavější ražby patří i slezský šestikrejcar z roku 1665, vydaný lehnicko-břežským knížetem Christianem (č. 27).²⁹⁾ Jeho dárce není možné přesně identifikovat; vzhledem k výše uvedeným mincím, darovaným Antonínem Czernsteinem, je velmi pravděpodobné, že tato ražba je totožná s blíže neurčeným šestikrejcarem, uvedeným u jeho stejnojmenného syna Antonína Czernsteina.

Cennější mince daroval také hostinský Josef Vosáhlo, který přispěl křížovým čtvrtolarem („*půlzlátníkem*“) z roku 1788 a konvenčním desetikrejcarem z roku 1787 (č. 13-14). Obě tyto mince byly v roce 1863 ještě zákonným oběživem; první z nich platila 55 krejcarů r.č., druhá 17 krejcarů r.č. Vedle těchto peněz daroval hostinský Vosáhlo i „*starou papírovou čtvrtku*“, což byla čtvrtina jednozlatkové bankovky z roku 1848 (č. 157), užívaná v době nedostatku kovových platidel v revolučních letech 1848 a 1849 jako zákonné platidlo v hodnotě 1/4 zlatého (tj. 15 krejcarů).

Z iniciativy Jana Picka tak vznikl velmi různorodý soubor platidel trochu zvláštního účelu. V předchozích staletích bylo běžné, že věřící darovali i v křesťanských chrámech obětiny v podobě šperků a předmětů z drahých kovů, včetně mincí. I kostelíček Sedmibolestné Panny Marie měl takový

26) Ch. L. Krause – C. Mishler (ed. Colin R. Bruce): Standard catalog of World Coins. World Coin Listings by date and mint 1601-1700, Iola 1996, s. 356, č. 346.

27) H. Jungwirth (Hg.): Corpus Nummorum Austriacarum, Band V. Leopold I. – Karl VI. (1657-1740), Wien 1975, č. 47-i-11.

28) P. Vorel: Od pražského groše ke koruně české 1300-2000 (Průvodce dějinami peněz v českých zemích), Praha 2000, s. 256-257.

29) F. Friedensburg – H. Seger: Schlesiens Münzen und Medaillen der neueren Zeit, Breslau 1901, s. 31, č. 1917.

- Historické stříbrné mince, které daroval Antonín Czernstein:
- a) Německo, vévodství Braunschweig – Lüneburg – Calenberg, vévoda Arnošt August (1679-1698), současně biskup osnabrücký (1662 až 1698), 1/3 tolaru (= 30 krejcarů) z roku 1692 (zvětšeno, skutečný průměr 30,3 mm, viz níže v soupisu č. 29).
 - b) Uhry, Leopold I. (1657-1705), mincovna Kremnice, 15 krejcar 1678 [od konce 17. století však tato mince na našem území platila 17 krejcarů] (zvětšeno, skutečný průměr 30,3 mm, viz níže v soupisu č. 3).

Slezsko, knížectví Lehnice-Břeh, kníže Christian (1639-1673), 6 krejcar 1665 (zvětšeno, skutečný průměr 24,7 mm). Pravděpodobně daroval Antonín Czernstein ml. (viz níže v soupisu č. 27).

svůj „poklad“, ve kterém byly i hodnotné mince z drahých kovů.³⁰⁾ O tyto památky však byl kostel ochuzen během válek v polovině 18. století, kdy vídeňský dvůr v zájmu zajištění finančních prostředků pro válečné účely systematicky konfiskoval cennosti tohoto druhu. Připomínka „ztracených pokladů“ se ostatně objevuje i ve výše citovaném pamětním zápise z roku 1766. I v 18. a 19. století bylo také běžné, že konkrétní osoby přispívaly značnými finančními částkami na vybudování a opravy církevních staveb. Stejně tak se z finančních darů opravoval i pardubický „Kostelíček“.

Peníze, shromážděvané Janem Pickem, však nebyly ani klasickým děkovným nebo prosebným darem, ani finančním příspěvkem na opravu kostela. V zásadě se nejednalo ani o platidla, která by měla dokumentovat oběživo dané doby (i když de facto se takový soubor mezi darovanými předměty také vytvořil).³¹⁾ Byl to spíše soubor, vytvářející základ numismatické sbírky; nevytříděný a zatížený bezcenným a poškozeným materiálem. Snad byla právě tato „sběrka starých památních peněz pro Kostelíček“ jedním z impulsů, které probudily u některých tehdejších Pardubáků (například u Josefa Lerneta) zájem o sbírání starých mincí.³²⁾

30) J. Sakař, Dějiny města Pardubic nad Labem, IV, s. 95.

31) Přestože většina mincí, shromážděných počátkem srpna 1863 Janem Pickem, neměla žádnou cenu, bylo mezi nimi také mnoho peněz platných.

Rakouské císařství, nouzová „mincovní poukázka“ v nominální hodnotě 10 krejcarů s datem 1. listopadu 1860. Byla vydána Hlavním mincovním úřadem ve Vídni v době nedostatku drobných stříbrných mincí, který v monarchii trval od války s Francií a Sardiní (1859), kdy Rakouská národní banka zrušila možnou výměnu bankovek za stříbrné mince. Narozdíl od souboru šesti papírových desetikrejcarových mincovních poukázek s datem 1849, jejichž zákonná platnost byla ukončena již 1. 2. 1858 (pět exemplářů, dochovaných v dobré kvalitě, vložil do schránky městský sluha Jan Šafařík, viz níže v seznamu č. 160-164), byl tento zmuchlaný útržek papíru v roce 1863 skutečně zákonným platidlem. Jako ekvivalent drobných stříbrných desetikrejcarů na našem území platil od 22. 11. 1860 do 30. 9. 1870. Vyobrazený exemplář, vložený roku 1863 do pamětní schránky, má nepravidelný tvar, jak byl nedbale odtržen z tiskového archu (zvětšeno, skutečný rozměr tištěné plochy 55 x 40 mm, viz níže v soupisu č. 165).

V srpnu 1863 ještě platily všechny stříbrné mince konvenční měny, vydávané od roku 1750, a stříbrné křížové tolary. Platily také (až do 30. září 1863) některé drobné měděné mince konvenční měny, konkrétně mince z emise 1851 v následujících hodnotách půlkrejcar konv. m. = 1/2 krejcaru r.č.; krejcar konv. m. = 1,5 krejcaru r.č. a dvoukrejcar konv. m = 3 krejcaru r.č. Mezi předměty, vloženými do schránky roku 1863, byly platné mince v nominální hodnotě 4 zlaté 15 krejcarů r.č. a papírové peníze za 1 zlatý 10 krejcarů; vedle toho i neplatné stříbrné mince, u nichž by bylo možné hodnotu drahého kovu vyčísřit částkou okolo 4 zlatých r.č.

32) J. Sakař: Dějiny města Pardubic nad Labem I, s. XI; F. Šebek: Počátky numismatického zájmu v Pardubicích, s. 79.

5) Nejmladší zápisy, vložené do schránky při jejím posledním otevření, pocházejí z podzimu roku 1926. Jedná se o dvě písemnosti. První z nich je oficiální pamětní spis pardubické městské rady z 28. září 1926, který má podobu strojopisu. Autor textu není uveden. V textu je obsaženo velmi zajímavé hodnocení rychlého urbanistického a hospodářského vývoje, jakým procházely Pardubice během prvních osmi let existence samostatného Československa. K textu jsou připojeny vlastnoruční podpisy starosty Vojty Znojemskeho, členů městské rady, městského účetního Pospíšila, dále děkana Františka Voříška a jeho kaplana Václava Boštíka; za stavební dozor listinu podepsal ing. V. Kadlec. Podle vzoru svých předchůdců pak vložil vlastní lístek i klempířský mistr František Loskot, který prováděl vlastní pokrývačské práce. Jeho zápis, obsahující přehled ceny použitého materiálu, je datován 16. října 1926. Manželé Loskotovi a ing. Kadlec před uzavřením schránky vložili do ní také složený kus papíru,³³⁾ do něhož byly zabaleny soudobé drobné mince z let 1922-1925, a to v celé škále od 1 Kč až do 2 haléřů (mince č. 147-152).

Pamětní schránka z věže kostela Sedmibolestné Panny Marie neobsahovala sice žádné zásadní informace, které by podstatně měnily náš pohled na dějiny města v 18. a 19. století, nicméně výše uvedené písemnosti a platidla jsou významným pramenem pro poznání soudobé mentality a názorů tehdejších obyvatel města na změny v hospodářském životě a politické situaci, které jejich dobu provázely. Vzhledem k potřebě konzervace a náležitě ochrany těchto předmětů budou do věže (společně s aktuálním zápisem z roku 2002) vloženy zpět kopie těchto písemností a seznam původně uložených předmětů. Konzervované originály písemností, papírových platidel, mincí, jettonů a svátostek budou zařazeny do sbírek Východočeského muzea v Pardubicích.³⁴⁾

33) Tužkou je na něm napsáno: „Peníze z roku 1926 daroval na upomínku p. Fr. Loskot a Ing. V. Kadlec a pí. E. Loskotová.“

34) Písemnosti, uvedené níže v edici jako č. 1-9, jsou zařazeny jako samostatný soubor ve Sběrce rukopisů Východočeského muzea v Pardubicích. Platidla, svátostky a jettony jsou zařazeny pod čísla, uvedenými v připojeném seznamu, v samostatném nálezovém souboru sign. N 1.43.1 až N.1.43.165 v numismatické sbírce Východočeského muzea v Pardubicích.

EDICE PÍSEMNOSTÍ Z PAMĚTNÍ SCHRÁNKY

1.

Pamětní zápis z roku 1766, obsahující přepis starší poškozené písemnosti z doby založení stavby z roku 1710. Na prázdnou zadní stránku připsány drobné poznámky z roku 1837. Papír ruční (vodoznak lilie v kartuši), 2 fol. (dvojlist) 25,5 x 35 cm.

a)

1710, blíže nedatováno (zřejmě 20. července 1710).

Text pamětního zápisu o založení a stavbě kostela Sedmibolestné Panny Marie, dochovaný v opise, pořízeném z původní poškozené listiny roku 1766. Latinsky, části textu vynechány (zřejmě nečitelné nebo poškozené na původní předloze); autor neuveden.

Memores Sumus Vestri in Sacrificiis I. Mach. 12. v. 11,

Dum nempo

Hospitis: antiqui Solitas intravimus aedes. Ovid.

Antiquitatem Romulae et Mavortiam Jamb.

id est

Antiquam Proto-Turrim

In sui prima Origine hic locorum pie exstructam

Cujus Nodus

Exhibuit nobis chartam majori ex parte ab injuria

pluviae jam attritam et consumptam in qua solum

Legere potuimus

Memorable Sequens:

A. 1710 die 4. Julii Regnante Josepho I., Rom. Im. et Rege Bohemiae

sub

Clemente XI. Pontifice Maximo

Dominia Caesarea Pardub. Podieb. Brundusiense sub arenda ad decem annos

sub

D. Decano D. Augustino Synetio

A. 1709 die 9. Augusti renovatio: Frimator D. Martinus Kuttňohorsky,

D. Franc Fidler, D. Nic. Kraus, D. Georg Bielsky, D. Jo. Galauner;

D. Wenc. Fidler, D. Rud. Holub, D. Joan. Hrozen, D. Dan. Czernstein,

D. Joan. Cziaslawsky, D. Sam. Patek, D. Jo. Cziermak.

Sub Capitaneo Prae. ac Gen. D. Franc Kwieton de Rosenwald. Frimus Lapis

pro hac Capella positus est a nominato decano et honorifice die 20. Julii

S. Marthae Sacra hic Nodus cum Stella appositus est.

Ecclesia haec intra praesente A. 1710 perfecta est.

Jacobus Stros ejusdem pius Fundator.

... *Flōrebant, Virtuosis et innocentibus ubiq[ue] oppressis, Civibus, Rusticis et plebaei ad summum depauperatis. Haec pauca pro Memoria. Qui si easdem miserias supervixerint, nihil sub sole novi. In interim lector quisquis futurus es bene vale, et nobis defunctis Requiem aeternam precare.*

*Quibus perlectis
Omnibus Vobis hic*

Requiem ex Animo precati Sumus Sempiternam. Amen.

b)

1766, 14. října.

Pamětní spis, vložený (spolu s opisem staršího textu z roku 1710) do schránky v kostelní věži při její opravě. Latinsky, autor neveden.

Iam Sequitur Memorabile nostrum:

De

Annō a Lege Gratia MILLEno Septies Centeno

post bIs Trīginta SeXto

die XIII Mensis Octobris, Festo Chori S. Calixto Papae Sacra

HaC rUrsUs MethoDo

LoCata est praesens TURris

In

Perpetuum Honorem ac Compassionem

SEPTEM DOLORUM

Beatissimae Semper Virginis MARIAE

hic loci

Per continuos LVI Annos ore et corde Populi perenniter Glorificatae

Hyperdulico Cultu dedicata

Hac aetate iterum

Josephum II. in Imp. et Regnis, Clementem XIII in Ecclesia DEI

Orbis Xtianus habuit

Unde Vatum admirationis fuit Conventus:

Quam bene Josephi, quam Clementesq[ue], duobus

Convenient Numeris Nominibusq[ue] suis

A Domino factum est istud et est Mirabile, Psal. 117. v. 23.

QVo bene Josephos bene CLeMentesqVe seCUnDo

Una hac aequali Nōmine Turris habet.

Sic pietate actum est: ut Clementina Josephi

Junctim hic Clementis, sit Josephina Fides.

Ut Frinum sit Perfectum! det Temporis aetas

Tertia! quae Votis reddat Utrumq[ue] suis.

Votum Heroicum!

Det DEUS ut Semper Clementia Saecla Josephis Et Clementinis Semper Josephina regantur.

AD

Has aerae aetates

FaeDUbICenUs FLorebat DeCanatUs

In

Admodum Reverendo Praenobili Venerabili ac Eximio Domino

Joanno Nepomuceno Reichl St. Thliae et St. Canonum Doctore

Proto-Notario Apostolico publico ac Jurato necnon per partem

Districtus Chrudimensis Archi-Episcopali Vicario Foraneo

Domino pro Utroq Foro vere Orthodoxo, Pacifico Benigno et Charitativo

Sub

Cujus Decanali Regimine

DD. Capellani fuere Hblis D. Joan. Nep. Love et Hblis D. Henri Jarroschka

Parsonalitas Magistratus

Fraen. D. Jos. Ant. Kintzl, Primator. Viri Consulares: D. Wenc. Richter. D. Jos.

Hawele; D. Wenc. Skaliczky; D. Georg Bielsky; D. Joan. Stipek; D. Jos. Kraus;

D. Wenc. Kulhawy; D. Adal. Czeidler; D. Barth. Stohl; D. Carolus May;

Altior Regni Instantia

Prima fuit Locumtenentia, Secunda Regia Repraesentatio, nunc est

Regium Gubernium

Sub quo

Tempus erat miserum, pleni[que] doloribus Anni;

Anxietas animi, continuus[que] labor.

Tunc flebat rigidas vacuata crumena cabellas,

quas Regno Culpis Bella tulere suis

Facta est sub moesto quo[que] tunc Sacra Bursa tributo

Flangebant num[er]os Templa Sacrata suos

Cuprea tunc durum portabat tempora ferrum

et fuerat vastum miles ubiq[ue] omus.

30 000 Militum alebat tunc Requum Nostrum, Erbsteuer, Schuldensteuer, Interesse-steuer, Capitalium-Steuer, pregrandes in capite nostro fecerunt Sententias.

Ast de lamentis redeamus.

Ad Capellam nostram !

Capella haec illo temporum Cursu ex pura et mera piorum Benefactorum Muni-

ficentia restaurata est, cujus primarii Benefactores fuerunt Cives cum una Praxa

gratis impensa 169 R efferente. Universim autem constitit reparatio hac 600 R.

NE: In hancce Capellam plenum et primarium Jns semel pro Semper habet solus

D. decanus loci cum Magistratu tantum.

Haec igitur pro Memoria Sunt !

*Tu vero Lector quisquis eris nostri miserere et quietem aeternam nobis opta et
precare.*

c)

1837, 15. února.

Později připsaná poznámka čtenáře této písemnosti. Autor Jan Stumpf.

Legit et perscripsit sibi pro Memoria infra Scriptus Civis Fardubicensis Joannes Stumpf in quadraginta tertio aetate. Die 15to Februarii 1837.

d)

1837, blíže nadatováno.

Později připsaná poznámka o opravě věže. Autor František Čihák.

Při Ma[rt]ce Boží na kostele na věži reparatura se dála, s jakou nouzí a bídou to opravoval Franzek Čihák, kterej tu zůstává v tomto kostelíčku, té malé chaloupce. Roku 1837 bráti mám ... [nedokončeno]

2.

Překlad latinských textů pamětního zápisů z let 1710 a 1766 (viz výše č. 1a,b), pořízený roku 1863. Papír kancelářský podlouhlého formátu, 2 fol. (dvojlist) 20,5 x 35 cm.

V báni staré věže kostelíčkové nalezen jest následující nápis od roku 1766.

Roku 1710 dne 4. července za panování Josefa I. císaře římského a krále českého, za papeže Klementa XI., když cis. panství Fardubické, Poděbradské a Brandýské na 10 let bylo pronajaté, a za p. děkana Augustina Sinetia.

Měšťanstvou byl p. Martin Kuttňohorský, mimo to pp. Frant. Fidler, Mikuláš Kraus, Jiří Bělský, Jan Gallauner, Václ. Fidler, Rudolf Holub, Jan Hrozen, Daniel Cernstein, Jan Čáslavský, Samuel Pátek, Jan Čermák.

Krajským byl vysokorodý p. Fr. Květoň z Rozenvaldu. Základní kámen pro tuto kapli položen jest od jmenovaného p. děkana. Dne 20. července na den sv. Marty slavně zavěšena jest bání a na ni hvězda přidělena.

Stavba kostela tohoto jest v roce 1710 ukončena, jehožto zbožný zakladatel jest Jakub Štros.

Tě vším oplývali, byli ctovní a nevinni všude potlačeni, měšťané, sedláci a vůbec lid sprostý schudlý. Toto sloužíš krátce pro památku.

Nyní následuje pamětní spis náš:

Roku 1766 dne 14. října za papeže Kalixta založena jest věž tato ku cti sedmi-bolestné Panny Marie.

Za času toho panoval co císař a král Josef II., co papež Klemens XIII. Nese tedy věž tato jméno dvou Josefů a dvou Klementů i dokonána jest klementinskou štědrostí Josefa a Josefinskou milostí Klementa. Dejž Bože, aby světem vládla vždy klementinská štědrost Josefa a josefinská milost Klementa.

V Pardubicích byl děkanem vysocce důstojný p. Jan Nep. Reichl, doktor písma, apoštolský notář a biskupský vikář. Kaplani byli pp. Jan Leve a Jindřich Jaroska. Při magistrátě:

Měšťanosta p. Josef Kinčl, radní: pp. Václav Richter, Josef Havele, Václav Skalický, Jiří Bělský, Jan Štípek, Josef Kraus, Václ. Kulhavý, Vojtěch Zeidler, Bartoloměj Štohl, Marel May.

Nejvyšší úřad zemský se nazýval Gubernium.

Byl to věk bídný, ustavičná nouze, duševní ouzkoť, nekonečná práce, nářek nad prázdnotou kapsou, zpustošenou krajinou. Všeho vinu nesla vláda a vedená válka. I kostelům uložené nelítostné daně. Želeti jim bylo nad ztrátou svých pokladů. Měděné to byly časy, železným žezlem vládnoucí. Všude jenom vojsko za smírnou obtíž.

Třicet tisíc vojinů muselo živit království naše. byla daň z dědictví, z dluhů, z úroků, z kapitálu etc., vše tížilo na hlavách našich.

V takovémto čase obnovena jest kaple tato pouze štědrostí dobrodinců. Nejpřednější dobrodinci byli měšťané, z nichžto jeden položil dar 169 zl., všeho dohromady se sešlo 600 zl. Úplné a nejpřednější právo nad touto kaplí má zdejší pan děkan s městskou radou.

To budiž pro památku !

V Pardubicích dne 30. července 1863.

Kupka děkan

přeložil Jan Šádek kaplan

3.

Opis textu papežské listiny z roku 1851, kterou byly kostelu Sedmibolestné Panny Marie uděleny odpustky, doplněný českým překladem a komentářem, vysvětlujícím dobové souvislosti této události. Pravděpodobně vypracováno roku 1863; rukopisem, inkoustem i vnější úpravou shodné s výše uvedeným č. 2. Autor pravděpodobně děkan Kupka. Papír běžný kancelářský, 2 fol. (dvojlist) 21,5 x 28 cm.

a)

1851, 21. listopadu, Řím

Papež Pius IX. uděluje odpustky všem věřícím, kteří vykonají příslušné náboženské úkony v kostele sedmibolestné Panny Marie v Pardubicích. Opis asi z roku 1863, latinsky.

Copia Copia

Ad PERPETUAM DEI MEMORIAM

Ad augendam fidelium religionem animarumque salutem coelestibus Ecclesia thesauris pia charitate intenti, omnibus et singulis utriusque sexus Christi fidelibus vere poenitentibus et confessis, ac Sacra Comunione reffectis, qui Ecclesiam Suburbis

Pardubicensis vulgo Vistrkov nuncup. Dioces. Regiohradicens. sub Titulo Septem Dolorum B. M. Virginis a Rosario a primis Vesperis usque ad occasum solis dierum hujusmodi singulis annis devote visitaverint ibique pro Christianorum Principum Concordia, Haresum extirpatione, ac Sancta Matris Ecclesia exaltatione pias ad Deum preces effuderint, quo die p[ro]torum id egerint, plenariam omnium suorum peccatorum indulgentiam et remissionem misericorditer in Domino consedimus. In contrarium facien[tur] non obstan[tur] quibuscumque Presentibus perpetuis futuris temporibus valituris.

Datum Romae apud S. Petrum subanulo Piscatoris die XXI. Novembris MDCCCLI Pontificatus Nostri Anno Sexto.

L.S.

A Cardinalo Lambrusdrini m.p.

b)

1851, 21. listopadu, Řím

Český překlad latinské listiny papeže Pia IX., kterou byly uděleny odpustky kostelu sedmibolestné Panny Marie v Pardubicích. Česky, překlad nedatován (asi 1863).

Opis:

Pius P. P. IX.

Na věčnou památku

K rozmnožení nábožnosti věřících a spasení duší nebeskými církví poklady, udělujeme zbožnou láskou proniknutí všem a jednotlivým obou pohlaví v Kristu věřícím v pravdě kajícím, se vyzpovídajícím a svatým přijímáním posilněným, kteřížby kostel podměstí pardubského vůbec vistrkov, diecéze Královéhradecké, pod názvem Sedmibolestné Panny Marie z bratrstva růžence od prvních nešpor až do západu slunce v těchto dnech každého roku nábožně navštívili, a tam za svornost křesťanských knížat, kacířstva poražení a za povýšení svaté Matky církve zbožně prosili, k Bohu vysílali na který by koli den to konali, úplně všech jejich hříchů odpuštění a odpustky milostivě v Pánu. Toto cožby kdokoliv proti tomu měl, má po všecky budoucí časy platiti.

Fáno v Římě u sv. Petra pod prstenem rybáře dne 21. listopadu 1851 papežství našeho v 6^{tém} roku.

L.S.

A Card. Lambrusdrini m.p.

c)

Nedatováno, asi 1863.

Pamětní zápis, osvětlující souvislosti udělení papežských odpustků kostelu Sedmibolestné Panny Marie roku 1851.

Pro památku věčnou,

že tyto plnomocné odpustky k vyžádání od Svátosti Papežské byly na žádost pardubského Bratrstva živého růžence, květiny Krista Pána a jeho nejsvětější matky Marie Panny, vysoce důstojným panem p. děkanem Jánem Niveldem, k zakročení do říma přislíbené, a poněvadž jeho nemoc a na věčnost odebrání k vykonání toho nábožného umyslu se jeho slibu za jeho živobyčí docíliti nemohlo, tedy toho nábožného umyslu se ujmul v pánu zesnulý vysoce důstojný pán, p. děkan František Černý, a vyžádal u Svátosti papežské tento zpředu uvedený odpustkový poklad v roku 1851 a také 14. března v témž roku veřejně ohlášen byl.

A za těchto vešje poznamenaných pánů p. děkanů, vysoce důstojných p. Jána Nivelda a p. Františka děkana Černého se k tomu chrámu Páně bolestné Panny Marie na Výstrkově v Pardubicích s pomocí příspěvku peněžitého zafundýrovalo 16te mši svatých, které mše sv. v témž chrámu Páně obětované vždy [v] vyměřeném času každoročně býti mají.

A co se vnitř chrámu Páně i toho samého okrasy týká, jest vše od p. dobrodinců a ctitelů s. živého růžence jejich vlastním nákladem (jakž kostelní inventář dokáže) zjednáno a srdečně darováno.

Tohoto krátkého poznamenání zůstává na důkaz bratrská společná kniha S. živ. růž. potvrzená jeho nejvyšším pastýřem, excellencí panem p. biskupem králohradeckým p.p. Karel Hanl [a v tom času v p. zesnulých p. p. děkanů a p. p. kaplanů, též pana p. vrchního Kotovic Josef a t. d.] pro budoucí památku.

4.

Pamětní spis pardubické městské rady z roku 1863, doplněný v červenci a srpnu 1863 (před vložení do schránky) přípisy děkana Jiřího Kupky a tesařského mistra Jana Čiháka. Papír ruční s běžným lineárním vodoznakem, vyjmutý z nějaké starší knihy (stopy po dřívější vazbě v přehybu dvojlistu); 2 fol. (dvojlist) 26,5 x 39 cm.

a)

Nedatováno, asi červenec 1863, b.m. (Pardubice)

Pamětní spis pardubické městské rady, psaný rukou děkana Jiřího Kupky. Za textem připojeny vlastnoruční podpisy členů městské rady. Text česky, dílčí pasáže oddělovány vodorovnou čarou.

+++

Devatenácté století, v kterém v měsíci červenci 1863 se kostelík tento obnovoval, jmenovitě nové vížka dělala, plechem pobíjela, střecha a ohradní zeď okolo kostela opravovala, vyznačilo se trojím znamenitým a důležitým nálezem, a sice:

1) Počalo se párou jezdit. Léta p. 1844 vystavěla se od státu železná dráha od Vídne ku Praze přes Pardubice vedoucí, kdež na to 20. srpna 1845 ježdění po ní otevřeno a zavedeno bylo. Liberecká dráha s Pardubickou se spojila v roce 1857.

2) Počalo se bleskem psáti. Dalekopis aneb telegraf dle nálezu Beinova s dvěma zvonečky a magnetickou jehlou mezi nimi pohybnou zaveden 1850, později pískací stroj dle Morsée 1860.

3) Nález třetí byla fotografie, aneb počalo se paprskem slunečním kreslit.

Léta P. 1863 se prodalo korunní panství Pardubské na úvěrní ústav ve Vídni /:Kreditanstalt:/v ceně 4 151 000 zl. rak. čís. K panství tomu patřilo sedmero měst: Pardubice, Přelouč, Labský Týnec, Bohdaneč, Sezemice, Dašice a Holice. Poslední c.k. úředník vrchní byl p. Josef Kottovic.

Panovníkem říše Rakouské byl František Josef I.

Na papežské stolici seděl Pius, toho jména IX., rodem Vlach z hraběcí rodiny Mastai Ferreti; biskupem královéhradeckým byl Karel Bor. Hanl, 31 let jsa již biskupem. Duchovní správu města a spoluvikární školnozorní úřad okresu pardubického Jiří Vilém Kupka s kaplany svými Františkem Novákem a Jánem Sádlem.

V radnici slavně úřadovali, jakož i městský statek spravovali následující vlastnoručně tuto podepsaní pánové:

Josef Kottovic, poslední c.k. vrchní panství Pardubice
Václav Eubeník, starosta

městský výbor:

František Motzek, čís. 53 město

Antonín Schwarz, výbor

Josef Svoboda, M. Zame.

Kares Svoboda, hodinář č. 9

Fr, Markl Dr. Lekr

Ig. Reisenzahn, knihař čp. 112

Josef Kraus, c.k. pošt mistr

Jan Kašpar, výbor 76 Z.P.

Vilém Menschick, radca, čís. N. 57 náměstí

Leopold Werner, radní, koželuh, čís. 116 v městě

Václav Hulata, radní, čís. 86 Bílé Předměstí

JUDr. Jan Žák, c.k. notář, výbor, téhož času poslanec na sněmu zemském, městský výbor

Antonín Červenka, výbor, Bílé předměstí č. 141

Jan Strašpítl, čís. 64 město

Jan Motzek čís. 221 Zelené předměstí

Václav Hnát [? podpis nečitelný], čís. 68 město

*František Tamchyna tajemník, rodilý z Třebosic
Leopl. Červenka, městský polic. komisař
František Russ, ubytovavající komisař
Ján Máčas, duchovní a tržní protokolista*

b)

1863, 31. červenec, Pardubice

Přípis pardubického děkana Jiřího Kupky, týkající se vývoje pardubického školství v době krátce před rokem 1863. Text česky.

V čís. kr. hlavní škole zavedla se škola podreální v roce 1857 a vyšší škola dívčí v radním domě postavená a zřízená byla od výše jmenovaného děkana, co začátečníka v úřadování svém děkanském zasvěcena dne 16. prosince 1862, an v předešlou neděli 3., totiž adventní, od biskupa svého slavně instalován byl. Úřad učitelský zastupovali:

<i>1. P. Jan Chmelík</i>	<i>co ředitel</i>
<i>2. Vincenc Jarolimek</i>	<i>učitel na reální škole</i>
<i>3. Frant. Jaksch</i>	<i>těž</i>
<i>4. Matěj Kučera</i>	<i>na hlavní</i>
<i>5. Frant. Janda</i>	<i>na reální</i>
<i>6. Vcl. Erejška</i>	<i>těž</i>
<i>7. Jos. Klika</i>	<i>těž</i>
<i>8. Vcl. Římek</i>	<i>na hlavní</i>
<i>9. Jan Hušek</i>	<i>těž</i>
<i>10. Václ. Pospíšil</i>	<i>těž</i>
<i>11. Jan Lejhanec</i>	<i>těž</i>
<i>12. Josef Kozák</i>	<i>těž</i>
<i>13. Jan Došel</i>	<i>těž</i>
<i>14. Josef Šrůtek</i>	<i>těž</i>
<i>15. Josef Horel</i>	<i>těž</i>

V tom samém roce, t.j. 1863, vydobyla ona v péči pro školu a vzdělání mládeže neunavená rada městská od vyšších míst povolení k založení a zřízení vyšší reální školy, ku kteréžto budově potřebné hmoty se již již svázezi počaly.

V tomtěž roce počaly se v biskupském v Hradci Králové duchovní synody, které skrze 200 let, od přenešení totiž biskupství z Litomyšle do král. Hradce se nedržívaly.

Milý čtenáři listu tohoto!

S Bohem ží, v Bohu na nás pamatuj a s Bohem a v Bohu umírej !!!

+++

V Pardubicích dne 31. července 1863

Jiří Kupka

t. kos. rada b. vik. školdop. a děkan

c)

1863, 3. srpna, Pardubice

Přípis pardubického tesařského mistra Jana Čiháka, týkající se politických a hospodářských poměrů v Čechách v roce 1863. Text česky.

Nynější úprava této věže byla pod dohledkou Jána Čiháka, mistra tesařského a Josefa Budinského, mistra klempířského, obou z Pardubic, předsevzatá.

Jan Čihák, mistr tesařský

Josef Budinský

mistr klempířský

Poměry roku 1863

Nynější poměry se neliší pranic od oněch roku 1710 a 1766, jen že jsou v moderní roucho oblečeny.

Na sněmu zemském i v říšské radě jest vládou dělaná většina Němců. České řeči se sice dostalo částečně přístupu do nižších škol a středních škol, nicméně však na vysokých školách panuje němčina.

Lid venkovský a městský přidržuje se češtiny a hájí svůj mateřský jazyk před záhubou, avšak šlechta česká přidržuje se našich úhlavních nepřátel, Němců, kteří hledí lid český utiskovat, upírajíc jim práva, která jim přináleží.

Největší zásluhu o národ český si vydobyli Karel Havlíček Borovský, kterého lid český co mučedníka národu ctí; František Palacký, otec národu, slavný dějepisec český; František Ladislav Rieger, zeť Palackého, první vůdce národu českého a toho času nejznamenitější řečník.

Dr. Brauner a Dr. Klauďy, poslancové sněmu zemského a rady říšské, hájitelové práv našich. Jediný šlechtic český, který národu českého se ujímá, jest kníže Rudolf Taxis, doktor veškerých práv. Tohoto roku zřizují se ve vícero městech vlasti naši tělocvičné jednoty a zpěvbácké spolky, které za účel mají lid český povzbuzovati, aby více ku vlasti své přilnul a z dlouhotrvajícího sna se probudil.

18^{3/8} 63.

K poměrům času nynějšího sluší podotknouti, že vzdor všemu tlaku vlády hospodářství rozkvítati počíná, ač jednotlivci není možno volně se pohybovati, tvořejí se spolky krajské a odbory hospodářské. Též zde zřízen spolek pro kraj chrudimský, kteréhož předsedou téhož času byl Jindřich hrabě Chotek, pán na

Kačíně a Nových Dvorech, místopředseda Václav Bubeník a jednatel Václav Půlpán ze Lhotky, poslanec na říšském sněmu v roce 1848. V roce 1861 zavedené koňské a dobytčí trhy.

Dejž Eůh. aby při otevření této skříně národ český v pravém držení práv a svobody se nacházel, kterých nyní tak pracně se domáháme.

1863 ³/₈

5.

1863.

Pamětní spis pardubického tesařského mistra Jana Čiháka, týkající se opravy kostela Sedmibolestné Panny Marie. Text česky, kancelářský papír podlouhlého formátu, 2 fol. (dvojlist) 21 x 34,5 cm; popsána jen přední strana (3 str. prázdné).

Léta páně 1863

Byla postavená věž tato od mistra tesařského z Pardubic, rodák z Bílého předměstí čísla 126 a přítomní tesaři pracovali: Matěj Soukal, Antonín Tauc z Pardubic, Jan Tichý z Pardubic, Filip Soukal z Pardubic.

Tato práce byla pronajata od jiných mistrů, však já, Jan Čihák, mistr tesařský, jsem tuto práci převzal, aby se nemohli pardubští mistři s touto prací honositi, kterou nemohli podniknouti, však na svůj náklad nechal Jan Čihák tuto věž a ostatní venkovskou okrasu a opravu za své peníze stavěti a od dobrodinců vybírati.

Můj vlastnoruční podpis

Jana Čiháka, mistra tesařského 38 let starého

*Jan Suchánek, policejní sluha v roce 1863**

* Suchánkův podpis připsán dodatečně [pozn. ed.].

6.

1863, 3. srpna, Pardubice.

Pardubický měšťan Ján Pícek komentuje hospodářskou a politickou situaci v zemi v letech 1849-1863 a přikládá seznam platidel, které uložil do schránky. Text česky, papír kancelářský s lineárním vodoznakem, 1 fol. 21 x 34 cm.

Rok 1863 jest tuze suchý, tak že dobytek jak hovězí tak koňský skrz nedostatek píce málo platil, neboť jsme měli z papíru minci.

Od roku 1849 jest třikrát schodek na peníze, neboť za conv= mince byly nové 6-táčky bité, kde o 30% lehčí ražené byly. 1851 stará mince přebita a šajnové peníze z oběhu vzaté, takže měď zas zlehčená jest. 1858 mince nová nastala 10-ti nová,

kde zase peníze srážku utrpěly, pak na to 1854 půjčka 500 milionů splacená částečně, tak že v těchto 14 letech velká újma se v lidu na penězích stala.

Těž železná dráha skrze zlehčení domácí mince bere dosud přírážku 10% na stu, kdežto sama jináče své řemeslníky a všechny domácí výrobky zlatku za plnou vypláceli, čímž tyto cizinci nejlepší užitek z nás a peníze odtud do ciziny vytáhli a vytahují.

Dávky zemské a domácí nesmírné. Drahota velká ve všem. Žádná důvěra.

Pročez milí přátelé, Bůh Vám lepších okolností dopřej, abyste též jednou Vašich spravedlivých požadavků bez všeho pronásledování obdrželi, neboť muže učené a naše poměry a naši národnost hájící, příkladně: Palackého, Rigra, Gregra, Klau-dyho a jiných více, pronásledování potkalo a potkává, an se o nás a náš národ zastávají, kde se našich českých věcí domáhají.

Proto Vy at' jste zase synové naší Matky Slavie.

Zrádce Vlasti at' jest vyvržen ze spolků Vašich. Minci a jmění obětujte, z poroby se vyvinujte od nepřátel našich.

Kníže náš, pro[s] za nás, oroduj za nás, svatý Václave.

Dne 3. srpna 1863

*Ján Ficek, soused
a měšťan na Bílém
předměstí od roku 1858,
narozen v Sadské 1823*

*Přilehá ode mě od roku 1816 1 x stříbra - 2 1/2 x šajnu**

*“ “ “ 1851 “ - 2 1/2 x šajnu**

*kde od 1858 ten samotný za 1 1/2 x nového platil **

Famátní:

od roku 1626 3 x stříbrný od Ferd. II.

1659 Leopolda

italský 3 centisimi měděný

* 1 krejcar konvenční měny platil v tzv. vídeňské měně („šajnech“) 2,5 násobek, tj. 2,5 krejcaru. Krejcarová mince emise 1851 platila až do září 1863 v nové rakouské měně 1,5 krejcaru „rakouského čísla“ [pozn. ed.].

7.

1863, 3. srpna, Pardubice.

Seznam platidel, darovaných jednotlivými pardubickými sousedy a dalšími osobami do pamětní schránky v kostele Sedmiboletné Panny Marie. Text česky, papír vytržen ze starší účetní knihy, linkovaný vodorovně i svisle do účetních kolonek, 2 fol. (dvojlist) 25 x 40 cm. Autor textu Jan Ficek, ve dvou sloupcích vlastnoruční podpisy jednotlivých dárců.

Léta Páně 1863 dne 3-ho srpna.

Níže podepsaný sousedé z Pardubic i s jinýma dobrodinci s tímto vlastnoručními podpisy na věčnou památku a ku slávě Boží obětovali do této báně na kostele panně Marii nově běžící a staré památní peníze, s tím dodatkem, by po nás, naše drahé pozůstalé přátele, nás v dobrou paměť zachovaly a se za nás k Bohu modlili, též co v moci jejich, tento chrám Páně ku slávě Boží, tak jakož jsme my činili, co možno v dobrém stavu udržovali, k čemuž Pán Bůh dopomáhej. Amen.

Jilji Jahn, ck. důchodní,

stříbro 1 [fl.]

Josef Lernet

pak památní peníz na Velehrad
1 fl.

Albert Maier [podpis těžko čitelný]

10

JUDr. Jan Žák

tolar od roku 1779

Josef Kuřánek

3 kr.

František Marhold

daroval peníz, mustr

těch 30 stříbrných

Václav Koutský

1 stříbrný dvojáček

1 měděný papežský peníz

1 měděný ruský peníz

1 anglický měděný peníz

tři měděné peníze

Vilém Janura

jeden pruský nový groš

Čeněk Mácal

dva měděné penízky

Anna Čihák

16 měděných penízů

Jan Mačas

stříbrný 1/4 fl.

Rosalie Reißenzahn

3 pamětní peníze 3 x

Tomáš Smolík

obět 3 x

Marie Smolík

2 x 2 x

František Ferdinand

Silber im Werth 65 x

Josef Grätzer

3 stříbrný krejc.

Antonín Červenka, bylo před č. 141

3 měděný krejc.

Ludmila Budinský

Leopold[us]ský starý peníz 1 kus

Josef Deyl

dvacetník p. Marie bavorský

Marie Budinský

peníz 1 kus

Jan [a] Anna Vavruška

3 Stř.

Josef Schrutt

4

Barbora Hullatá

1 kus 6 kr.

1[kus] 3 kr.

Anton a Anna Kopriva

4 kusy měděné

Magdalena Kopriva

v stříbře 5

Karel Kopriva

10

10

<i>Marie Moravcová</i>	<i>2 kusy po 3 kr.</i>
<i>Anton Tehlík, mistr řeznický, 1/4 fl. zlatý</i>	<i>25 x</i>
<i>Monstain</i>	<i>20 x</i>
<i>Czernstein Ant.</i>	<i>3 kusy: 1/3 tolar, 1/4 zlatý, 17 x</i>
<i>Cernstein Ant. syn</i>	<i>6 x conv.</i>
<i>V. Hrubý</i>	<i>9 měď., 2 stř.</i>
<i>Václav Reithar</i>	<i>10 x</i>
<i>Anton Černý</i>	<i>30/6</i>
<i>Kramář Reimund pla.</i>	<i>20 x</i>
<i>Kramář Eduard</i>	<i>10 x</i>
<i>Johan Schmeisde</i>	<i>1/4 fl.</i>
<i>Anna Šouša</i>	<i>10 x</i>
<i>Ignác Černý</i>	<i>3.5.3</i>
<i>Jan Konečný daroval</i>	<i>medailonek s podobiznou Pia IX. papeže římského a neposkvrněné Panny Marie</i>
<i>Josef Topič</i>	<i>10 x</i>
<i>Narcis Čížek</i>	<i>10 x</i>
<i>Marie Černá</i>	<i>7 kusů rozličných</i>
<i>Anto. Čížek, studující,</i>	<i>7 kusů rozličných</i>
<i>Franz Křivka z Rybítev, rozený z Nemošic</i>	<i>10 x</i>
<i>Josef Vosáhl o hostinský dal</i>	<i>1 křížový půlzlatník od roku 1788 a starý desetník a starou papírovou čtvrtku.</i>
<i>Johann Bečička, vysloužilý vojin, rodilý z Holic</i>	<i>10 x</i>
<i>Jan Tkadlec barvíř,</i>	<i>2 měděný, 10x papírový</i>
<i>Antonín Staude, řezbář,</i>	<i>stříbrný 10 x</i>
<i>Z roku 1848 od uherské vlády pod Alois Košutem co diktátorem přikládám papírovou 2 fl. Josef Rosůlek, obuvník, rodič z Pardubic</i>	
<i>Z roku 1849 dáno 5 papírových desetníků a 1 kr. od Josefa císaře II. daroval Jan Šafařík, městský sluha</i>	
<i>V staré schránce se nacházelo pět měděných penězů z osmnáctého století pocházejících.</i>	

Sbírkou těch peněz činili jsou

Josef Budinský

Josef Kramář

S přílohou koncipoval a psal, též památní peníze dal

Jan Pícek, obchodník a soused.

8.

1926, 28. září, Pardubice.

Pamětní spis pardubické městské rady, popisující hlavně urbanistický a hospodářský vývoj města v prvních letech samostatného Československa. Strojopis, na závěr připojeny vlastnoruční podpisy členů městské rady. Kancelářský papír podlouhlého formátu, 2 fol. (dvojlist) 21 x 34 cm.

Paměť

V osmém výročí osvobození vlasti správa města Pardubic podnikla nákladnou opravu „kostelíčka“, snažíc se zvelebiti úhledným vnějším jeho středu slibně kvetoucího Bílého předměstí.

K rozvoji této čtvrti městské, v letech 1918-1926 shlukem vkusných vil a rodinných domků na jižní i východní straně „Kostelíčka“ velmi zmohutnělé, přispěla obec Pardubská zdvižením paláce sociální péče Karly Masarykové a výstavbou nového náměstí při mostě a sadu Eubeníkové z třinácti architektonicky zkrášlených domů „nouzových“.

Velmi utěšeně roste veřejnou i soukromou péčí také ostatní město.

Z historických památek obnouvuje se od r. 1920 po staletém úpadku Pernštejnský zámek obětavostí nového majitele, Muzejního spolku, jenž šetrnou opravou zhodnocuje nejen toto své vzácné zboží, nýbrž horlivě množí a vědecky třídí bohaté sbírky Městského musea, v zámeckých síních uložené.

Současně s podporou městské reprezentace mění širý luh hradního příkopu v ladný sad.

Vysušený a vyhlazený příkop městský poskytl v přítomné době cennou základnu k nové výzdobě rušného města. Vedle starších, významných staveb, Pernštejnského chrámu děkanského, brány Zelené, městské spořitelny a divadla, ukazuje toto místo skvostný palác Angločeskoslovenské banky, Ředitelství pošt a telegrafů i reálných škol.

O sousední „Olšinky“ rozdělila se po r. 1922 rozsáhlá „Sokolovna“, nová třída způsobená z obecních domů „nouzových“ i státních a Československé cirkve sbor.

Těžkou krizi bytovou v městě, sídle župním s 28 000 občany, zdárně pomáhá řešiti také podnikavost soukromá.

Na kraji místních předměstí vyrostla v poslední době k straně jižní rozsáhlá kasárna železničního pluku, městská krematoř, znamenitě rozšířená elektrárna i dokonalou vyspělostí chlubit se továrna „Telegrafia“.

K západu šíří se soubor nových velikých podniků, zvláště strojírny; na severu, v nedalekém Semtíně, pracuje velmi obširná továrna na výbušné látky. Z východní strany opět vesele kyne Hora Kunětická, od r. 1920 péčí Musejního spolku – nového držitele – pietně křísená bohatou prací opravnou při podpoře Kunětického družstva, jež pilně shromažďuje potřebný peníz, od dobrodinců skládaný.

Organizace zdravotní a sociální péče v r. 1918-1925 zesílena „Okresním ústavem pro sociální péči zdravotní“, „Masarykovou ligou proti tuberkulóze“, odborem „Ochrany matek a dětí“, „Okresní péči o mládež“, Psychotechn. ústavem a poradnou pro volbu povolání, Útulnou pro duševně úchybnou mládež, dětskými jeslemi a mléčnou kuchyní řadí Fardubice mezi nejpřednější města česká, tak jako jejich školství, velmi vyspělé, novou silou vynikající průmysl, autobusovou sítí obohacená komunikace a světové pověsti požívající sport.

V čase tomto – o sv. Václavu – I. 1926 spravovali město Fardubice:

Starosta: Vojta Znojemský

Členové městské rady:

Dr. Josef Jičínský

Václav Dytrych

J. Mlateček

Jan Kosina

Profesor Ant. V. Adam

Josef Völtner

Ing. A. Gregor

Fr. Jirout

Frant. Šupler

František Vácha

Dr. Stanislav Lipčik.

R. Černý [?, podpis nečitelný]

Frant. Růžička [?, podpis nečitelný]

F. Voříšek, děkan

Václav Boštík, kaplan

Duchovní správce „Kostelíčka“ byl Frant. Voříšek, děkan.

Pospíšil, vrchní správce městského důchodu

Ing. V. Kadlec za stavební dozor při opravě kostela P. Marie

9.

1926, 16. října, Pardubice.

Přípis klempířského mistra Františka Loskota s uvedením nákladů na stavební materiál, použitý při opravě věže. Text česky, ústřížek papíru se svislými i vodorovnými modrými linkami, 1 fol. 14 x 23 cm.

Znovupokrytí této věže dělo se v roce 1926 a jes[t] pokryta pozinkovaným plechem. Práci prováděl František Loskot, mistr klempířský v Fardubicích a jeho dělník Karel Vosáhl z Moravan. Cena materiálu byla takto:

<i>1 klg pozinkovaného plechu</i>	<i>Kč 4,80</i>
<i>1 klg zinkového plechu</i>	<i>Kč 9,40</i>
<i>1 klg měděného plechu</i>	<i>Kč 16,60</i>
<i>1 klg anglického cínu</i>	<i>Kč 53,-</i>

v Fardubicích 16/10 1926

SEZNAM PLATIDEL, JETTONŮ A SVÁTOSTEK Z PAMĚTNÍ SCHRÁNKY

I.

MINCE A JETTONY STŘÍBRNÉ, BILLONOVÉ A CÍNOVÉ, ULOŽENÉ V PAPIROVÉM OBALU

Habsburská monarchie

vládní ražby:

Ferdinand II. (1620-1635)

č. 1-2 3 krejcar (1626 Praha, 1631 Praha)

Leopold I. (1657-1705)

č. 3 15 krejcar 1878 Kremnice

č. 4 6 krejcar 1682 Kremnice

č. 5-7 3 krejcar (1659 Kutná Hora, 1676 Břeh, 1667 Hall)

č. 8 1 poltura 1698 Uhry (mincovna neuvedena)

Josef I. (1705-1711)

č. 9 3 krejcar 1701 Praha

Karel VI. (1711-1740)

č. 10 3 krejcar 1716 Hall

Marie Terezie (1740-1780)

č. 11 6 krejcar 1743 Hall

č. 12 20 krejcar 1771 Kremnice

Josef II. (1780-1790)

č. 13 10 krejcar 1787 Vídeň

č. 14 1/4 tolar křížový 1788 Kremnice

František II. (1792-1835)

č. 15 3 krejcar 1828 (mincovna nečitelná)

Ferdinand V. (1835-1848)

č. 16-17 20 krejcar 1845 Kremnice (2 x)

č. 18 5 krejcar 1840 Praha

č. 19 6 krejcar 1848 Vídeň

František Josef I. (1848-1916)

č. 20 20 krejcar 1852 Kremnice

č. 21 5 krejcar 1858 Vídeň

č. 22-23 10 krejcar (1858 Vídeň, 1859 Benátky)

č. 24-25 1/4 zlatý (1862 Benátky, 1859 Karlovský Bělehrad)

č. 26 1 zlatý 1860 Karlovský Bělehrad

ražby slezských knížat:

Lehnice-Břeh, Christian (1639-1673)

č. 27 6 krejcar 1665 Lehnice

Wirtmberg-Olešnice, Christian Oldřich (1664-1704)

č. 28 1 grešle 1698 Olešnice

ražby německých panovníků

a říšských měst

Brunšvik-Lüneburg (Calenberg)

Arnošt August (1679-1698)

č. 29 1/3 tolaru 1692

Würtmbersko

Friedrich (1797-1816)

č. 30 3 krejcar 1810

Bavorsko

Maxmilián I. Josef (1806-1825)

č. 31 6 krejcar 1807

Maxmilián II. (1848-1864)

č. 32 1 krejcar 1859

- Sasko**
Josef (1834-1848)
č. 33 5 pfennig (=1/2 neogr.) 1843
Georg (1848-1853)
č. 34 10 pfennig (=1 neogr.) 1851

- Sachsen-Meinigen**
Gerhard Erich (1821-1866)
č.35 3 krejcar 1835

- Lippe-Detmold**
Paul Alexandr Leopold (1820-1851)
č. 36 1 silbergr. (1/30 tolaru) 1847

- Prusko**
Fridrich Vilém IV. (1840-1861)
č. 37 1/2 silbergr. (1/60 tolaru) 1849
Fridrich Vilém III. (1879-1840)
č. 38 1/6 tolaru 1825

- Frankfurt n.M., říšské město**
č. 39 6 krejcar 1846

stříbrné mince ostatních
evropských zemí:

- Dalmácie, město Dubrovník**
č. 40 1 tolar 1779

blíže neurčitelné silně otřelé mince
z 18.-19 století

- č. 41-46 billonové mince grošové veli-
kosti rakouské nebo německé

ostatní předměty

- č. 47 cínová medailka bez letopočtu
(cca 1800), napodobující fik-
tivní „Jidášův stříbrný šekel“
z dob Ježíše Krista

II. MĚDĚNÉ MINCE, ULOŽENÉ V SAMOSTATNÉM PAPÍROVÉM OBALU S NÁPÍSEM *„FENÍZE OD ROKU 1766“*

Habsburská monarchie, Marie Terezie (1740-1780), měděné mince z doby zavádě-
ní kreditních platidel, všechny ve výborném stavu.

- č. 48 1 halěř 1765 Vídeň
č. 49 1 fenik 1765 Vídeň
č. 50 1/2 krejcar bez letopočtu (1765) Vídeň
č. 51 1 grešle 1760 Praha
č. 52 1 poltura 1763 Kremnice

III.

MĚDĚNÉ MINCE (A JEDEN MOSAZNÝ JETTON), VOLNĚ VYSYPANÉ V POUZDŘE S PÍSEMNOSTMI

Habsburská monarchie

měděné mince konvenční měny:

Marie Terezie (1740-1780)

č. 53 1 haléř 1768 Vídeň

č. 54-56 1 feník 1765 Vídeň (3x)

č. 57 1/2 krejcar bez letopočtu
(1765) Vídeň

č. 58 1 grešle 1764 Karlovský
Bělehrad

č. 59-60 1 poltura (1765 a 176?,
obě Kremnice)

č. 61-66 1 krejcar (1761 Praha 2x,
Vídeň, 1762 Kremnice, 1763
Smolník, 1780 Vídeň)

Josef II. (1780-1790)

č. 67 1/4 krejcar 1781 Vídeň

č. 68-72 1 krejcar (1781 Vídeň, 1782
Praha, Kremnice, 1790
Kremnice, Smolník)

měděné mince pro Rakouské Nizozemí
Leopold II. (1790-1792)

č. 73 1 krejcar 1792 Günzburg

válečné měděné inflační ražby císaře
Františka II. z let 1800-1812:

emise s letopočtem 1800

č. 74-76 1 krejcar 1800 Vídeň (3x)

č. 77-78 3 krejcar 1800 Vídeň (?),
Kremnice

č. 79-80 6 krejcar 1800 Praha (2x)

emise s letopočtem 1807

č. 81 15 krejcar 1807 Smolník

č. 82 30 krejcar 1807 Smolník

emise s letopočtem 1812

č. 83-84 1/2 krejcar 1812 Smolník,
Vídeň

č. 85-87 1 krejcar 1812 Kremnice
(2x), nečitelný (1x)

č. 88 3 krejcar 1812 Oravica

měděné mince konvenční měny
s letopočtem 1816 (raženy s tímto
letopočtem až do roku 1851)

č. 89-90 1/4 krejcar 1816 Smolník,
Vídeň

č. 91-93 1/2 krejcar 1816 Vídeň (3x)

č. 94-99 1 krejcar 1816 Vídeň (6x)

měděné mince konvenční měny,
ražené pro Lombardsko-Benátsko
(1 centesimo = 1/5 krejcaru konv. m.)

č. 100-101 3 centesimi (1822 minc.
nečitelná, 1843 Benátky)

měděné mince z doby revoluce r. 1848

č. 102-103 2 krejcar 1848 Vídeň (2x)

č. 104 5 centesimi 1849 Miláno

měděné mince konvenční měny
s letopočtem 1851 (raženy s tímto
letopočtem až do roku 1857)

č. 105-106 1/4 krejcar 1851 Kremnice,
Vídeň

č. 107 1/2 krejcar 1851 minc. ?

č. 108-109 1 krejcar 1851 Vídeň (2x)

č. 110-112 2 krejcar 1851 Vídeň (2x),
Kremnice

č. 113-114 3 krejcar 1851 V. Baňa,
Vídeň

č. 115 1 krejcar 1851
(rozklepaný kladivem)

měděné mince konvenční měny
pro severoitalská území:
č. 116-118 3 centesimi 1852 Benátky
(2x), Miláno

měděné mince rakouské
zlatníkové měny:
č. 119-120 1 krejcar 1860 Kremnice,
Vídeň
č. 121 4 krejcar 1860 Vídeň

ražby německých panovníků
a říšských měst

Prusko

Fridrich Vilém II. (1786-1797)
č. 122 1/2 krejcar 1788 pro Slezsko
(mincovna Vratislav)
Fridrich Vilém IV. (1840-1861)
č. 123 1 pfennig (1/360 tolaru) 1841
č. 124-125 3 pfennig (1/120 tolaru)
1846 (2x)

Sasko

Fridrich August I. (1763-1827)
č. 126 1 pfennig 1773
Fridrich August II. (1836-1854)
č. 127 1 pfennig 1852
Johann (1854 1873)
č. 128 2 pfennig 1856
č. 129 5 pfennig 1862

Bádensko

Ludwig (1818-1830)
č. 130 1 krejcar (rok nečitelný)
Leopold (1830-1852)
č. 131 1 krejcar 1852
Fridrich (1852-1907)
č. 132 1 krejcar 1856

měděné mince
ostatních evropských zemí:

Švédsko

Karel XIV. (1818-1844)
č. 133 2 skilling banco 1839

Francie

Napoleon III. (1852-1870)
č. 134 5 centimes 1854

Itálie – Sardinie

Karel Felix (1821-1831)
č. 135 3 centesimi 1826

Itálie – papežský stát (Vatikán)

Pius VII. (1800-1823)
č. 136 1/2 baiocco 1802
č. 137 1 baiocco 1802
Pius IX. (1846-1878)
č. 138 1 baiocco 1850

Polsko

Stanislav August (1764-1795)
č. 139 3 groš 1776

Rusko

Mikuláš I. (1825-1855)
č. 140 5 kopějka 1837
Alexandr II. (1855-1881)
č. 141-143 1 kopějka 1855 (3x)
č. 144-145 2 kopějka 1856 (2x)

Velká Británie

Viktorie (1837-1901)
č. 146 mosazný jetton
(model 1/2 libry)
bez letopočtu

IV.

ČESKOSLOVENSKÉ MINCE ZABALENÉ V SAMOSTATNÉM PAPIŘE

č. 147	1 Kč 1922	č. 150	10 haléř 1925
č. 148	50 haléř 1922	č. 151	5 haléř 1925
č. 149	20 haléř 1922	č. 152	2 haléř 1924

V.

DROBNÉ SVÁTOSTKY Z OBECNÝCH KOVŮ ZABALENÉ V SAMOSTATNÉM PAPIŘE

Itálie, Vatikán

- č. 153 oválná svátostka s ouškem o rozměrech 17 x 23,8 mm s motivem papeže Pia IX. a Panny Marie, 1854

Morava, Velehrad

- č. 154 oválná svátostka s ouškem z mosazi o rozměrech 21,2 x 28,7 mm s motivem slovanských věrozvěstů cyrila a Metoděje, 1863 (postříbřená)

Francie, Salette

- č. 155 oválná svátostka bronzová s ouškem a kroužkem o rozměrech 14,8 x 20,5 mm s motivem poutního místa v Salette, bez letopočtu (po 1852)

VI.

PAPÍROVÁ PLATIDLA, ULOŽENÁ V SAMOSTATNÉM SÁČKU

Uhry, revoluční rok 1848, Kossuth Lajos

- č. 156 2 zlatý bez letopočtu (1848)

Rakouské císařství

- č. 157 část (čtvrtina) bankovky 1 zlatý 1848
č. 158 1 zlatý rakouské měny 1858
č. 159-164 10 krejcar (tzv. mincovní poukázka, „uherská emise“) 1849 (6 kusů)
č. 165 10 krejcar (tzv. „mincovní poukázka“) 1860

